

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

КОМПОСТИРАЙ! С ПОЛЗА ЗА ТЕБ И ПРИРОДАТА

Обучителният материал е разработен по проект № BG16M1OP002-2.009-0019 „Въвеждане на демонстрационни мерки за предотвратяване образуването и устойчиво управление на битови отпадъци в община Павликени“, Административен договор за безвъзмездна финансова помощ № Д-34-13/16.02.2022 г., съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020“

ЦЕЛ НА ПРОЕКТА

Демонстриране на добри практики от успешно изпълнени проекти на други места, които ще допринесат за прехода към кръгова икономика в Република България и за формиране на общество с нулеви отпадъци.

CIVITTA

DECONI

Компостирането е най-екологичният начин да се справим с биоразградимите отпадъци от дома и градината, като остатъци от храна, обелки от плодове и зеленчуци, окосена трева, клони и паднали листа. Един естествен процес, част от кръговрата на природата, в който мъртвата органична материя се разлага и превръща в живителна среда за растения и различни организми.

Компостът е много хранителен кафеникаво-черен, ронлив материал, подходящ за наторяване и възстановяване на почвата. Съдържа азот, фосфор, калий, хуминова киселина и други вещества и микроелементи, необходими за растежа на растенията. В него тези хранителни вещества се освобождават в продължителен период от време, защото са химически свързани с почвените частици, а не наведнъж, като при водоразтворимите торове. Така те се усвояват много по-ефективно от растенията.

ПОЛЗИ ОТ КОМПОСТИРАНЕТО

- ✓ Компостът значително подобрява плодородието на почвата.
- ✓ Помага ѝ да задържа по-дълго време хранителните вещества и влагата.
- ✓ Намалява болестите по растенията.
- ✓ Повишава добивите.

Като компостираме:

- ✓ изхвърляме по-малко отпадъци и спестяваме разходите за събирането, транспортирането и депонирането им;
- ✓ намаляваме емисиите на парникови газове от гниещи на сметището биоразградими отпадъци;
- ✓ намаляваме и употребата на синтетични торове, част от които се отмиват в природата и вредят на биоразнообразието;
- ✓ пестим пари – не е нужно да купуваме скъпи, а понякога и вредни за здравето ни, изкуствени торове.

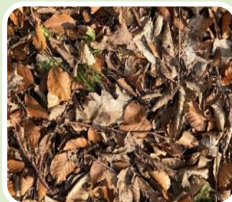
Всички органични материали подлежат на разлагане.

Подходящите са две основни групи:

- ✓ „зелени“ - свежи и влажни и богати на азот (N)
- ✓ „кафяви“ - сухи и съдържат повече въглерод (C)

За да получим добър компост, трябва да имаме и от двата вида.

Не всички отпадъци обаче са подходящи за компостиране.

ЗЕЛЕНИ ОТПАДЪЦИ

Обелки от плодове и зеленчуци
Развалени плодове и зеленчуци
Прясно окосена трева
Утайка от кафе
Пакетчета от чай
Стайни и градински цветя
Тор от домашни животни
Остатъци от реколтата
Джибри

КАФЯВИ ОТПАДЪЦИ

Сухи листа и трева, слама, клони и съчки
Хляб и тестени изделия
Черупки от яйца
Костилки и черупки от ядки
Дървесни стърготини
Картонени и хартиени опаковки, вестници и салфетки
(след накъсване на малки парченца)

ЗАБРАНЕНО ЗА КОМПОСТИРАНЕ

Пластмасови, метални и стъклени отпадъци
Филтри от цигари
Дрехи и други текстилни отпадъци
Месо, риба и кокали
Млечни продукти
Мазнини и масла
Сготвена храна
Изпражнения на домашни любимци
Сгурия
Заразени растения

**За да протече компостирането
по най-ефективния начин, са необходими**

Кислород

Микроорганизмите не могат да живеят без кислород. Затова колкото е по-голям притокът на въздух в компоста, толкова по-бързо се разграждат отпадъците.

Подходяща температура

В процеса на разграждане на материалите, микроорганизмите отделят топлина. Преди да се стабилизира процесът, температурата може да достигне до 50-60°C.

Влага

Микроорганизмите не могат да оцелеят и без влага. Тя обаче трябва да се поддържа в определени граници – сместа не трябва да е нито много суха, нито много влажна.

Правилно съотношение между въглерод и азот

За да получим добър компост, трябва да смесваме зелените отпадъци, богати на азот и кафявите отпадъци, богати на въглерод в приблизително **съотношение 1 към 4**, т.е. една част зелени към четири части кафяви.

Компостиране без компостер, във формата на купчина

Компостирането във формата на купчина е лесно, за него не се изисква специално оборудване. Изберете сухо и равно място, което е на завет и не е изложено на пряка слънчева светлина. Отделете горния слой почва и навлажнете мястото.

Започнете купчината със слой дебел 10 - 15 см от кафяви отпадъци, като клони, сухи листа, слама или хартия, богати на въглерод. Съберете купчина около 1 куб. метър. Надробете добре материалите.

Направете втори слой също с такава дебелина от зелени отпадъци, кухненски остатъци, обелки от плодове и зеленчуци, прясно окосена трева, утайка от кафе, пакетчета от чай, богати на азот. Сложете всичкия материал, с който разполагате, като редувате зелените с кафяви отпадъци.

Компостиране без компостер, във формата на купчина

Разбъркайте слоевете, богати на азот и въглерод. Така ще доставите необходимия за микроорганизмите кислород.

Добавете вода. За получаване на качествен компост, поддържайте купчината влажна. Направете купчината с форма, която позволява оттичането на дъждовна вода. Когато вали или в големи жеги покрийте купчината с непропусклив материал.

Слагайте новите отпадъци, като редувате слоевете зелени и кафяви, сухи и влажни. Добре е също да са и дребни и по-едри. Дребните отпадъци бързо се разграждат, а едрите дават конструкцията на купчината.

Компостиране в компостер

Компостирането в компостер е по-удобно и по-хигиенично. То е и по-бързо, защото по-лесно се контролират важните за протичането на процеса фактори – приток на кислород, температура и влага. Може да се използва готов компостер, но може и да се направи от подръчни материали, като стар варел, дървен сандък или палети, телена мрежа.

Поставете компостера директно върху почвата на сенчесто място, за да не се загорява прекалено през лятото. През студените месеци го преместете на огрявано от слънцето място.

Сложете на дъното на компостера по-обемисти материали, например клони. Това ще улесни проникването на въздух и отцеждането на ненужната вода.

Раздробявайте материалите на малки парчета. Колкото по-малки са, толкова по-лесно и бързо ще се разградят.

Смесвайте зелените и кафявите отпадъци в оптималната пропорция. На всяка порция от първите слагайте по три-четири порции от вторите.

Разбърквайте компоста веднъж седмично. Колкото повече въздух прониква, толкова по-добре.

Следете за влажността на сместа. Можете да я проверите, като вземете шепа компост и я стиснете. При оптимална влажност ще паднат само няколко капки вода.

Ако е прекалено влажна, добавете кафяв материал, ако е прекалено суха, добавете зелен материал или вода.

В зависимост от количеството, съставките и грижите, които полагаме, компостирането може да продължи от 3 до 12 месеца. Ако искате да ускорите процеса, още при старта му можете да добавите някои от следните материали – готов компост, коприва, окосена трева или оборски тор.

Най-често срещани проблеми, причини и решения

Проблем	Причина	Решение
Компостът не е достатъчно топъл	Материалът е твърде влажен	Добавете кафяв материал и разбъркайте
	Материалът е твърде сух	Добавете зелен материал или напръскайте с вода и разбъркайте
	Няма достатъчно азот	Добавете зелен материал и разбъркайте
	Няма достатъчно кислород	Разбъркайте добре
	Процесът върви към приключване	Не е необходимо действие
Компостът е твърде топъл	Няма достатъчно проветряване	Добавете вода и разбъркайте добре
Мирис на „развалени яйца“	Материалът е твърде влажен или липсва кислород	Добавете кафяв материал и разбъркайте
Мирис на амоняк	Твърде много зелен материал	Добавете кафяв материал и разбъркайте
Компостът твърде бавно намалява обема си	Съставките не са в правилната пропорция зелени и кафяви отпадъци или няма достатъчно кислород.	Добавете влажен богат на азот зелен материал и разбъркайте
Компостът е станал на каша	Има твърде много влага – вода или зелен материал. Възможно е охлаждане да е спряло процеса на компостиране	Добавете кафяв материал
Събират се мушички	Зеленият материал е или твърде много или е много близко до повърхността	Добавете кафяв материал и разбъркайте
Компостерът привлича животни	В компоста е попаднало месо или други месни отпадъци	Извадете месните отпадъци от компоста

Готовият компост е рохкав, кафяв на цвят, прилича и мирише на пръст, в него не могат да се различат вложените материали и температурата в целия му обем е равномерна и еднаква с тази на околната среда. Компостът е много богат на хранителни вещества и с него можем да:

- ✓ наторим растенията, като нанесем пласт от няколко сантиметра около корените им през пролетта и особено през есента;
- ✓ подсилим растежа на тревата в двора ни, като разпръснем равномерно върху нея пресят компост;
- ✓ засадим нови растения, като размесим компоста с обикновена пръст в съотношение едно към две;
- ✓ наторим растенията в саксии, като извадим малко пръст от тях и ги допълним с компост.

УСПЕШНО КОМПОСТИРАНЕ!

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Настоящият обучителен материал е изготвен от екипа на „Сивита-Декони“ ДЗЗД в изпълнение на договор за възлагане на обществена поръчка No ОП-31/16.08.2022 г. с предмет: „Организиране и провеждане на обучения за компостиране в изпълнение на проект „Въвеждане на демонстрационни мерки за предотвратяване образуването и устойчиво управление на битови отпадъци в община Павликени“, съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020“

Използвани материали:

Ръководство за домашно компостиране, МОСВ, София 2010 г.

Медийни публикации и снимков материал от интернет.

За контакти:

Община Павликени

Бул. „Руски“ № 4

тел. 0610/5 35 80,

e-mail: obshtina@pavlikeni.bg

www.pavlikeni.bg